

Nr 534

Av herr **Nordgren m. fl.**, om vissa åtgärder i syfte att främja anlitandet av mindre företag vid den offentliga upphandlingen.

(Lika lydande med motion nr 455 i Första kammaren)

En mycket stor del av den växande statliga upphandlingen riktar sig till svenska företag. Med hänsyn till upphandlingens nuvarande storlek är den reellt sett av stor ekonomisk betydelse för den svenska företagsamheten.

Huvudparten av de förnödenheter, som i dag upphandlas genom statens försorg, torde levereras av större företag, t. ex. när det gäller militära beställningar. Vi är också på det klara med att det finns en hel del mindre företag som kommer i fråga, men enligt vårt förmenande är det angeläget att på olika sätt verka för att allt flera mindre företag beredes tillfälle att delta som leverantörer i samband med statliga upphandlingar. Även ur nationalekonomisk synpunkt är det av betydelse, att den stora produktionsvolym det här är fråga om fördelas på ett relativt stort antal tillverkare. Detta är även av vikt i krigstider, då en stor industri kan riskera att bli utslagen, varigenom dess leveransmöjligheter kan förstöras. Ett antal mindre företag är mera osårbara, en faktor av icke oväsentlig betydelse i detta sammanhang.

Orsakerna till att mindre företag icke i den utsträckning som borde vara fallet kommer i fråga som leverantörer i samband med statlig upphandling kan vara flera. En väsentlig orsak torde vara att upphandlingsmyndigheterna icke i tillräckligt hög grad känner till de företag, som har möjligheter att leverera de av upphandlingsmyndigheten önskade produkterna. De som handlägger upphandlingen vänder sig till stora, välkända företag, vilkas leveranskapacitet, säkerhet etc. är väl kända, och förbigår därvid ofta mindre företag, vilka väl skulle kunna konkurrera i pris och vilkas produkter kvalitetsmässigt sett är fullt jämförbara med det större företags.

En annan orsak kan vara att många av de mindre företagen icke känner till de formaliteter m. m., som måste iakttagas i samband med statlig upphandling.

I USA finns sedan 1958 en särskild federal organisation, Small Business Administration (SBA), som bedriver en omfattande verksamhet i syfte att underlätta för de mindre företagen att få ta del av den statliga upphandlingen. Så har SBA exempelvis av trycket utgivit åtskilligt material

med upplysning beträffande den statliga upphandlingen, t. ex. ABC betr. försäljning till staten. SBA:s lokalkontor hjälper dessutom de mindre företagen vid direkta kontakter med de statliga upphandlingsmyndigheterna, med ifyllandet av anbudshandlingar etc.

I lagstiftningen beträffande SBA finns särskilt angivet, att SBA skall ägna dessa frågor särskild uppmärksamhet. Det finns också speciella bestämmelser, »Government Procurement Set Aside Program», som garanterar att en viss del av den statliga upphandlingen skall reserveras för mindre företag.

Huvuddragen i lagstiftningen innebär,

att SBA skall samarbeta med de statliga upphandlingsmyndigheterna för att garantera att en viss del av upphandlingen blir reserverad för mindre företag,

att SBA:s tjänstemän skall äga rätt att från upphandlingsmyndigheterna erhålla alla informationer, exempelvis vilka system myndigheterna använder för anbudsintagning, tekniska informationer etc.,

att SBA äger rätt att vid tvist avgöra vilka företag som är att betrakta såsom »small business», små företag, och alltså berättigade att ta del av reserverad upphandling,

att SBA äger rätt att ställa garantier för att mindre företag är kapabla att utföra de uppdrag de bundit sig för,

att större företag vid statlig upphandling i vissa fall får garantera att de i sin tur vidarebefordrar viss del av en aktuell order till mindre företag.

SBA för på sina kontor register över företag, som kan tänkas vara intresserade av att lämna in anbud på den statliga upphandlingen. I registret anges företagets kapacitet, antal sysselsatta, insatt kapital, maskinutrustning etc. SBA utfärdar till dessa företag särskilda förteckningar över de reserverade statliga upphandlingarna och tar även direkt kontakt med företag och uppmanar dem att lämna in anbud.

Därest den statliga upphandlingsmyndigheten icke skulle känna till det mindre företaget och dess kapacitet och därmed motiverar ett avslag på anbud, kan SBA utfärda kompetensbevis, »Certificate of Competency», varigenom SBA garanterar att det mindre företaget kan fullgöra sina skyldigheter.

Med hänsyn till den stora ekonomiska betydelse den offentliga upphandlingen har även i vårt land och till önskvärheten av att företagen överlag ges möjligheter att lämna in anbud vid offentlig upphandling vill vi föreslå, att en utredning tillsättes med uppdrag att undersöka huruvida det är möjligt att komplettera de nuvarande formerna för offentlig upphandling genom en ökad upplysningsverksamhet och eventuellt genom inrättande av ett administrativt samordnande organ, allt i syfte att erbjuda alla företagstyper likvärdiga möjligheter att delta i anbudsgivningen och

erhålla beställningar. Det är önskvärt, att i en dylik utredning ingår företrädare dels för de organ, som med statligt stöd sysslar med utbildnings-, upplysnings- och rådgivningsverksamhet inom den mindre företagsamheten, dels för hantverkets och industriens ledande näringsorganisationer.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en utredning tillsättes med uppgift att undersöka möjligheterna att komplettera den nuvarande ordningen vid offentlig upphandling med erforderlig upplysningsverksamhet m. m. i syfte att bereda större möjligheter för mindre företag att komma i fråga vid den offentliga upphandlingen.

Stockholm den 26 januari 1961

Hans Nordgren

Sten Källenius

Dag R. Edlund

Hans Wachtmeister